

سامعاي بەر، ”پامىر قرانى!“

(باسى 1 – بەتتە)

49 جاستاعى دۇر جارمان بۇرىن داتۇڭ اۋىلى اقتۇبەلاڭغار قىستاعىندا تۇرغان، قىستاق تاۋ شاتقالنا ورنالاسقان، ۋىيلەر تاۋ ەتەگىنە جايـ. ەاسقان، تاۋى يىىك، جەرى تار بۇل جەردە كۇندىز ماندىتپى كۇنىڭ كوزىن كورۇ قىين ەدى.

ول كەزدە تاۋداى كوپ جەرلەرگە كولك قاتناماعان ەدى، دۇر ۋار جولى سىرتقا شىقـ. قاندا تاۋ اسىپ، تاس باسۇنا تۇرا كەلەتىن. تاۋ جالعز اياق جولدى ەانا ەمەس، ۋىرى جەللىك ەلەكتر مەن خابارلاسۇ سېگنالىن دا توسىپ قالاتىن. ”قول تەلەفون ەانىما قاي ۋاق، ۋىىراق تاۋ شىىندە نەگىزىنەن سېگنال بولماعاـ. سىن، قول تەلەفوندى تەك اۋدان ورتالىعنا بارـ. ەاندا قالپىتى پايدالانا الاتىىىز“.

2012 ـ جىلى جازدا نوسەرگە قارىلى تاۋدان ەرىگەن سۇ قوسىلىپ، تاۋدان شىعانىن جولدى بۇزىپ كەتەدى. دۇردىڭ 50 نەشە شارشى ەەترلىك تاس ۋىينەن جاڭبىر قاتتى وتەدى، ۋىىپـ. تى، كەيبىر قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ۋىيلەرىن سەل قۇلاتىپ كەتەدى. وسىدان كەيىن ۋىىر تالايعا دەيىن ول قاتەرگە باسنى تىگە وتىرىپ نۇپەگە ۋمىنىپ تاۋدان ۋتۇسىپ، كومىر، ازىق ـ تۇلىك جانە كۇندەلكىنى تۇرمىس بۇيىمدارىن ساتىپ الپ قاپتۇعا ۋماجبۇر بولادى.

”تاۋدا تۇپە ۋىىزدىڭ ەڭ ماڭزىدى قاتەـ. ناس قۇرالمىز بولاتىن“، ـ دەيدى دۇر. كۇن نۇرى سىرەك تۇسەتىن، سېگنالسىز تۇرمىسقا دۇر 47 جىل بويى كونىپ كەلدى. 20۱8 ـ جىلى جەرگىلكىتى ۋكىمەت چاپالى، شەت، شالعاي تاۋلى ۋىگر دەگى تۇرعىنداردى قونىس جاڭالاۋعا نىتتالاندىرا باستادى. دۇر ۋىىر مەزگىل ەكى ۋداي بولپى ۋىجۇرپ، اقىرى كوشۇگە بەكىندى. ”بالالاردىڭ ەندى مۇنداى تۇرمىسقا جەگىلۇنە بولمايدى“.

دۇردىڭ جاڭعا قونىسى اۋدان قالاشىعان 30 كېلومەترگە جەتپەيتىن تاتىكول قونىس جاڭالاپ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ بويىىشا قوـ. نىستاندىرۇ تۇيىنىدە. 80 شارشى ەەترلىك 2 بولـ. ەلى ۋۇيى كىر جۇعىش، گاز وشاق، جىلۇ قازاـ. نى جانە ساكى توسەك سىياقتىلارمەن جابىدىقتالاـ. ەان، سىرتتا تاى ولىشمەدى قورا جانە 2 مۇداى اۋلاسى بار.

20۱9 ـ جىلى 6 ـ ايدا دۇردىڭ وتباسىنداى 5 جان تۇگەلمەن تاۋدان جاڭعا قونىسقا كوشپ كەلدى. وسىندا كەلگەن سوڭ، دۇردىڭ ەندىگاـ رى تۇپەگە ۋسى تۇسكەن ەمەس.

تاۋدان شىققان سوڭ نەگە سۇيەنىپ كۇنەلتۇ كەرەك؟ بۇل كەدەي دۇر وتباسىن كوشۇدەن بۇرىن مازالاعان ەڭ ۋلكەن ۋىىم ەدى. كوشپ كەلگەن سوڭ، ونىڭ ۋوزى شەكاـ را كۇزەتشىسى بولۇدان سىرت، ۋلكەن ۇلى اۋدان قالاشىعىندا اماندىق قورعاۋشى، كىشى ۇلى قىستاقتا چاردەمشى ساقشى بولسا، ۇشنىشى ۇلى شاعىن دۇكەن اشپ الپ، بۇكىل وتباسىنىڭ جىلدىق كىرىسى 100 مىڭ يۇانعا تاياپ، سول جىلى ـ اق كەدەي وتباسى دەگەن قالپاقتى لاقتەـ رپ تاستادى.

20۱7 ـ جىلدىان بەرى تاشقورغاندا جالپى ۱500دەن استام ەگىشى ـ مالشى وتباسى قونىس جاڭالاپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ بويىىشا كوشپ، ۇلى تاۋدان اسىپ، تىرىشلىك ەتۇگە جانە دامۇعا اناعۇرلىم قولايلى جەرگە كەلىپ قوـ نىستاندى، قىزمەت سىتەدى.

تاۋعا سۇيەندى: جاڭا ۋشاپاقتى بۇلت ەلى

اۋدان قالاشىعىنان تىم شالعايدا ەمەس تاشـ. قورغان اۋلىنىدا ۋارشىيدى اتتى قىستاق بار. تاجىك تىلىىدە ”ۋارشىيدى“ ”شاپاقتى بۇلت ەلى“ دەگەن ماعىنادا.

ۋارشىيدى قىستاعى بۇرىن ۋداستۇرلى ەگىن، مال شارۋاشلىعى قىستاعى بولاتىن. 30 جاستاعى ماينۇرگۇل يىكىم جايىشلىقتا ەگىن ەگۇمەن، ۋۇي شارۋاسىمەن شسۇعىلداننان، بۇكىل وتباسى كىرىسى نەگىزىنەن كۇيەۋنىڭ مال باغۇنا سۇيەنىپ، جىلىنا مولشەرمەن ۱0 مىڭ يۇاننان استام ەدى.

20۱5 ـ جىلى قىستاقنان قاشتقىعى ۋىىر كىەـ. لومەترگە جەتپەيتىن جەردە پامىر ساياحات ۋىغـ. رى ساياحاتشىلارعا قىزمەت وتەۋ ورتالىعىن سالىدى. ماينۇرگۇل وتباسىنىڭ تۇرمىسىندا دا

وسىعان ىلەسە وزگەرمىس تۇىلدى.

قىستاق اتى اىگىلى الار اتىن سازدەىى، تاس شاھار ەسكى جۇرتى سىياقتى كورنىس ۋىغـ. رىنە وتە جاقىن، ماينۇرگۇل بالا كەزىىنەن ەسەيەـ. گەنىگە دەيىن كورپى وسكەن ابدەن تانىس بۇل جەرلەر ىىتەرەنتتە، ۋسوز جوق، ات باسنى تەـ رەۋگە ۋىيسىتى اتى اىگىلى جەرلەرگە اينالدى، ولاردىڭ تاجىك ۇلتى داستۇرىىدەگى ”لانگەل“ ۋىيلەرىىنە دە ۋنەمى قىزىققان ساياحاتشىلار كەلىپ قوناق بولپى قايتانن بولدى. وسىنىڭ ۋبارى ەعان ۋوز ۋىيلەرىنىڭ ”قازىنالى تاۋ“ ەكەندىگىن سەزىندىردى.

20۱6 ـ جىلى جەرگىلكىتى ۋكىمەتنىڭ شابىتەـ تاندىرۇى مەن قولداۋىندا، ماينۇرگۇلدىڭ ۋىىىدەگىلىەر ۋۇيدى خالىقتىق تۇسەلحانا ەتىپ جاڭالاپ سالىدى. كونە ۋۇيدىڭ قاسىنا وزدەرى تۇراتىن جاڭا ۋۇي جانە ولىشمەدى خالىقتىق تۇـ. سەلحانا سالىندى. ەسكى ۋۇي تاجىك ۇلتى ماـ. دەنيەتىن اىگىلەيتىن تۇرغىن ۋۇي مۇراجاينى ايـ. نالدى. شىشەر اس، جاتىن ورنىمەن قامداۋدان سىرت، ولار تاجىك ۇلتىنىڭ بۇرىكت ۋىيىن بىيلەپ، ۇلتىتىق قولونەر بۇيىمدارىن ساتتى.

ۋىىر قىدىرۇ جاڭالاۋ، دارەجەسىن جوعاردـ. لاتۇ ارقىلى ۋارشىيدى قىستاعى ”شاپاقتى بۇلت ەلى“ خالىقتىق سالت ـ سانا قىستاعىنا اينالدى. خالىقتىق تۇسەلحانا اشلىغاننان كەيىن، ساياحاتشى كوپ بولعاندىقتان ماينۇرگۇل مەن كۇيەۋى ەكەۋى بىرلىكتە ارناۋلى خالىقتىق تۇسەلحانادا قوناق قابىلداۋ مەن اينالىستى. بىلىتىر مەمەلكەت مەرەكەسى كەزىىدە ولار، ەڭ كوپ بولعاندا، ۋىىر كەشتىڭ وزىىدە 22 قوناق قابىلداپ، سول جىلى كىرىستەرى مولشەرمەن 150 مىڭ يۇاننان استى. بىيىل جىل باسىندا ولار 100 مىڭ نەشە يۇاندىق اۋتوكولىك ساتىپ الدى. ”بۇل ۋسى بىرنەشە جىلدىان بەرگى ەڭ كوڭلىدى ۋسىم بولدى“.

جاڭا تىپتىى ايدارشا ۋىىرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتىنىڭ نىقايلىمەن بىيل تاشقورغانعا ساياحاتتايەـ. تىندار وتكەن جىلدارەادىان كورنەكنى ازايىدى، الايدا ماينۇرگۇل بۇنىڭ تەك ”قىسقا مەزەتتىك بازارسىز مەزگىل“ ەكەنىىنە سەندى.

بىيىل 4 ـ ايدا ماينۇرگۇل جەرگىلكىتى ۋكەـ مەت ۋىيىمداستىرغان اس ـ سۇ قىزمەت وتەۋ باۋلۇننا قاتىناسىپ، 30دان استام شىينجاڭنىڭ جەرگىلكىتى قۇبرماش ۋتۇرىن ۋىيرەندى. وتباـ. سىىنداىملار كونە ۋۇي قۇرىلىسىن بەكەمدەپ، بۇدان بىلاى ساياحاتشىلاردىڭ ناعىز شىن مانىىدەگى تاجىك تۇرمىسىن سەزىنۇنە مۇمكىندىك جاسادى. اۋلاعا دا بارقت ۋشوپ جانە ماكا ەگىلدى، ساياحاتشىلار خالىقتىق تۇسەلحانادان ـ اق تاشقورغاننىڭ اۋىل شارۋاشلىعى ەرەكشە ونىەـ دەرىن تىكە ساتىپ الا الاتىن بولدى.

”تاشقورغان ـ ياركەن تاس جولى سالىنىپ كولك قاتىنادى، جۇڭگو ـ پاكىستان دوستىق تاس جولى كەڭەيتىپ سالىنىپ، تاشقورغان اۋەجايى سالىنعاننان كەيىن، مۇنىدا كەلەتىن ساياحاتشىلار ۋتىپتى دە كوبەيدى“، ـ دەدى ماينۇرگۇل.

20۱9 ـ جىلى تاشقورغان مەمەلكەتتىك 5A دارەجەلى ساياحات كورنىسى ۋىغىرى بولپى باـ. عالانىپ، تۇتاس جىلدا ساياحاتشى سانى ۋىىر مىللىيون 120 مىڭ ادام ـ رەتكە تاياپ، ساياحات كىرىسى ۋىىر مىللىيارد يۇاننان اسىپ، سايكەس مەزگىلدەگىىدەن شامامەن 40% ارتتى. تۇتاس ۋىىرلىك ساياحات تەز قارقىنمەن ىلگەرىلەتلىپ، خالىقتىق تۇسەلحانا، قوناقجاي، تاعامجاي جانە اۋىل شارۋاشلىعى ەرەكشە ونىمەدرى دۇكەنى تۇس ـ تۇستان بوي كوتەردى.

تاۋدى كۇزەتتى: شەكارا ۋىغىردەن جاسىل

القاپ قالپاناسى

تاشقورغان تاجىك اۋتونوميالى اۋدانى پاكىستان، تاجىكىستان، اۋغانىستان 3 ەلەپن شەكاـ. رالاسادى، جۇڭگوداعى قۇرلىقتىق شەكارا لەنيا سىزىعى ەڭ ۇزىن اۋدانداردىڭ ۋىىرى. جەر ـ سۇدى قورعاپ، شەكارانى كۇزەتۇ تاشقورغان تۇرعىندارىنىڭ عاسىرلار بويى جالعاسپ كەلە جاتقان بوردىشى.

37 جاستاعى چىراق مامەترەيىمنىڭ ۋۇيىى دافىتەر اۋىلى راسكام قىستاعىندا، ۋىىر وتباسىنداـ. عى ۋۇش ۇرپاق ادام شەكارا قورعايدى. چىراق باستاۋىش ەكەنپ وقىپ جۇرگەن كەزىىدە، اكەـ

سى ونى ۋنەمى ەرتىپ الپ شەكارانى شارلاپ، سول جەرلەردى ونىڭ كوكەيىنە ۋىبالانىپ، ەعان: ”اياق استىڭداعى جەر جۇڭگو، مۇنان كەيىن وسى ۋىغىردى جاقسى قورعاۋىڭ كەرەك“، ـ دەيتىن.

تاشقورغاندا ەسەيىپ ـ ەرچەتكەن ۋىمول تۇما اۋدان اكىمى گۇلزار ابۇراجمان بالا كەزدەـ. نەن تارتىپ راسكام قىستاعىنا ابدەن قانىق: ويتەـ كەنى ”بىرىنىشىدەن، ول ارا شەت ـ شالعايدا، ەكىنىشىدەن، ونىڭ ماڭىزدىلىغىىدا (شەكارا بويىىدە داعى قىستاق)“.

چىراقتىڭ اتاسى مەن اكەسى شەكارا قورعاـ. ەان سوناۋ جىلداردا ولار تەك تۇپە سىياقتى مال تۇلىكتەرىنە ۋمىنىپ شارلاۋ جۇرگىزەتىن، قارىندەدارى اشسانان جەيتىن، شولىدەسە قارى سۇىن شەتىن، شەكارانى شارلاۋ كومەك قاراجاتى دا ەرەكشە ماردىمىىز بولاتىن .”ول كەزدە اكەمەـ. نىڭ ەڭ ۋلكەن ارمانى قاجالمايتىن اياق كىيىمى بولۇ ەدى“، ـ دەدى چىراق.

مۇنداى شەكارا قورعاۋ تۇرمىسىن چىراق تا 10 جىلدىان استام ۋاقت باستان كەشىردى. كەيىن كەلە تاۋعا بارىپ ـ كەلەتىن جول جوندەلدى، شەكارا قورعاۋشىلاردىڭ ايلىق قوسمىشا قاراجاـ. تى دا جوعارىلاتىلدى.

20۱7 ـ جىلى ۋكىمەتتىىڭ قولداۋىىندا، راسكام قىستاعى تاۋ قويىناۋىىنداعى ۋشول دالادان ەكى قاتار قىزىل كەرپىشى، سارى داۋالدى جاڭا ۋىيلەر سالىدى. قىستاقناعى 14۱ وتباسى تاۋ قويىناۋىنىڭ ساي ـ سالاسىنان جاڭعا قونىسقا كوشپ كەلىپ، سۇ، ەلەكتر، ىنتەرنەت جەتكەـ. زىلگەن قولايلى تۇرمىس كەشىردى. سول جىلى شىينجاڭ ۋمىسترت قورغانسى رايونىىنداعى شەكاـ را قورعاۋشىلارعا موتوتسىكىل سەپتەپ بەردى، ايلىق قوسمىشا قاراجاتتارىن دا اناعۇرلىم ۋوسەـ رىپ، شەكارانى شارلاۋ جولنىان اسحانا، جاتاقەـ پەن تولىق قامداعان كەزەكشىلىك مىندەتىن وتەۋ قىزمەت پۇنىكتىن سالىدى، بىيل تايپاۋ ماڭعا دا حاـ بارلاسۇ سېگىنالى جەتكىزىلەدى. ”سول كەزدە شەكارانى شارلاپ جۇرگەندە وتباسىىنداىلارمەن بايلانىس جاساي الماي قالۇدان ەندىگارى الاڭـ. دامايتىن بولامىز“، ـ دەدى چىراق.

20۱8 ـ جىلى ەرىلى ـ زاىپىتى ەكەۋى بىردەي شەكارا كۇزەتىشىسى بولعان چىراق وتەـ. باسى كەدەيلىكتەن ارىلدى. شەكارا كۇزەتۇ قىزـ. ەمتى ۋباز ـ باياغىسىنداى قامىبەتتى بولغانىمەن، ەندىگارى بۇرىنغىداى چاپالى بولمايتىن بولدى. چىراقتىڭ ورتالاۋ ەكەنكىپتە وقىپ جاتقان ۋلكەن قىزى بولاشاقتا اسكەر بولپ، اكەسىنىڭ شەكاراـ نى كۇزەتەپ، جەر ـ سۇدى قورعاۋ سىىنە مۇراـ. گەرلىك ەتەپكەشى.

شەكارانى قورعاۋدان سىرت، چىراق جاڭعا قىستاققا كوشپ كەلگەنىنەن كەيىن تىغىنان جەر اشۇمەن دە قارىلاستاپ كەتتى. ۋشول دالانىڭ بار الايى تاس بولعاندىقتان قىستاق تۇرعىندارى تايپاۋ ماڭىنان توپىراق تاسپ اكەلىپ، قۇبا ۋشول جەرلەردى قۇنارلاندىردى، ۋبيىداى، ارپا جانە بۇرشاق سىياقتى داقىلداردى ەكنى، 80 مىڭ تۇپكە تايپاۋ تەرەك، ۋمىسترت نالى، الپا اعاشى، ورنىك اعاشى ۋار وتباسىنىڭ ەگىنجايى توڭىرەگىن قورشاپ، جاڭا چاپىراقتار جايقالپ، تۇتاس قىسەـ تاقتا تىڭ تىرىشلىك لەبى ەستى.

”10 جىلدىان كەيىن، وسى ۋشول دالا جاسىل القاپقا اينالادى. سول كەزدە تاۋ قويىناـ. ۋنىدا وتتەگى مولشەرى جوعارىلايدى، جىل ازاـ. يادى. ۋبىز تاۋدى قورعاساق، تاۋ دا ۋبىزدى قورعايدى“، ـ دەدى چىراق. ”راسكام“ تاجىك تىلىىدە ”كەن“ دەگەن ماعىنادا، قىستاقنىڭ ماڭىىنداعى تاۋ قويىناۋىىندا بۇـ رىندارى كەن كوپ بولاتىن. ەكولوگىيانى قورـ. عاۋدىڭ كۇشەيۇىنە ىلەسە، جەرگىلكىتى ورنى 20۱8 ـ جىلى بارلىق كەندى چاپتى ۋارى قازۇ قۇرىلمىلارىن الپ تاستادى.

ماڭىزدى شەكارالىق اۋدان جانە جاراتىلىسەـ تىق قورىق بولعان تاشقورغان تاجىك اۋتونومياءى لى اۋدانىنىڭ جەر ـ سۇدى قورعاۋ جاۋاپكەرىشەـ لىكى مەن ەكولوگىيا جولى جەرگىلكىتى تۇرغىنەـ دارعا جەتكىلكىتى جۇمىستانۇ ورايىن جاراتتى. تاشقورغاندا 8000عا تايپاۋ شەكارا قورعاۋشەـ سى، ورمان كۇزەتىشىسى جانە جايلىم كۇزەتشەـ سى بار. ”بۇل ارادا ولاردىڭ كۇزەتەتىنى تەك تاۋ ەانا ەمەس، ونان دا ماڭىزدىسى، وتباسى جانە وتانى“، ـ دەدى گۇلزار.

(**شىينخۇا اگەنتتىگىنىىڭ 6 ـ ايدىڭ 22 ـ كۇنى ۇرىمىجىدەن بەرگەن خابارى**)

امەرىكانىڭ شىينجاڭغا ساياتىن ماسەلەدەن پايدالانىپ جۇڭگونىڭ

دامۇنن تەجەۋ قاسكۇنەمدىگى استە سىكە اسپايدى

— نىگەريا ابۇجا داشۆەسىنىڭ خالىقارالىق قارىم ـ قاتىناس مامانى گالىيەن سۇقبات

شەبەرلىككە تارىببەلەۋ ـ باۋىلۇ سىياقتى تاـ. سىلدەردى قولدانىپ ۇشقارلىقتى الاستاۋ بوـ. ىىنشا وزگەرتىپ، ولاردىڭ ونەر ۋىيرەنىىپ، سول ارقىلى قوعامىمەن اناعۇرلىم جاقسى توعەـ سىپ، جەكە ادامنىڭ دامۇىن جۇزەگە اسىرۇىنا مۇمكىندىك جاسادى، مۇنداى ادىستەر نىگەرـ. يانى قامىتىعان، لاڭىكەسىتك، ۇشقارلىق ۇرەـ. ىين الپ، ابدەن مازاسى كەتكەن ەلدەردىڭ ۇلكى اۋىنا تاتىيدى.

جۇڭىگودا 4 جىل تۇرىپ ۋىيرەنۇدە بولغان، تۇرمىس كەشىرگەن گالى مۇسىلمان رەتىىدە، جۇڭگوداعى كەزىىدە ۋدىنى ەركىىدەدىكى تولىق سەزىنگەنن، سول كەزدە وقەـ ەان ەكەتىىنىڭ ماڭىىدا ۋىىر مەشىتتىڭ بارلىـ. ەىن، ۋوزنىڭ ەعان بارىپ ۋدىنى قىيىملىدارعا ەركىن قاتىناسۇىنا بولاتىىدىن ايتتى.

گالى مىنالاردى ۋىىلدىردى: ۋارقانداى مەملەكەت ۋوز مەمەلكەت جاعايدىنا ۋىيلەسەتىن تاسىلدەر ارقىلى ۋوز مەمەلكەتىنىڭ سىتەرىن ۋىىر جاقىتى ەتۇگە ۇقىقتى، شىينجاڭ سىتەرى جۇڭگونىڭ نىشىكى ۋسىى، جۇڭگو شەتەلدىڭ كىەـ لىكىۇننە جول بەرمەيدى، جۇڭگو زورلىقتى كۇش لاڭىكەسىتككە قارىسى تۇرۇ، بولشەكتەۋشىلىككە قارىسى تۇرۇ سىتەرىىدە ۇزدىكىسىز اشىق جانە سەنىمدى پوزىتىسىيا ۇستانىىپ، شىينجاڭنىىڭ ناقتى احوالىن كورسەتىىپ، دۇنيە جۇزىىنە جۇڭـ. گونىڭ لاڭىكەسىتككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقاـ رىلىقتى الاستاۋ جاققانرىىنداعى بەلسەندى ادىستەرىنىڭ باسقا ەلدەردىڭ ۇلكى اۋىىنا جانە ۋىيرەنۇىنە تايىتىىدىن ۋىىلدىرۇى قاچەت.

گالى بىلاى دەپ قارادى: امەرىكانىڭ ساياسى سالاسىىنداىلاردىڭ جۇڭگونى جازـ. عىرۇدى ساياسى كاپىتالىعال قول جەتكىزىۋدەـ. گى ۋىىر ۋتۇرلى سايبلاۋ باسەكەسى تاكتىكاـ. سى ەتۇى سىكە اسپايدى، جۇڭگونىڭ دامۇىن تەجەۋى، ۋتىپتى، قىيىن. ”قۇددى جۇڭگونىڭ باسشىلارى ايتقانىداى، جۇڭگو ەكونوميكاسى شالقار تەىڭىز، كولىشكى ەمەس. دولى بوران، قاتتى نوسەر كولىشكى تى شاپقاننا العانىمەن، تەىغىزدى شاپقاننا الـ مايدى. مەن جۇڭگونىڭ دامۇ جولى دا وسىنداى ەكەندىگىىنە، سىرتقى دۇنيەنىڭ بوـ. گەتىنە ۇڭخاي ـ وسپاق ۇشراي قويمايتىىىننا سەنىمەن“.

(**شىينخۇا اگەنتتىگىنىىڭ 6 ـ ايدىڭ 2۱ ـ كۇنى ابۇجادان بەرگەن خابارى**)

كەدەيلەردى دالەھە ـ ۋدال سۇيەمەلدەۋ قىستاق تۇرعىندارىن اناعۇرلىم جاقسى تۇرمىسقا كەنەلتى

قويدى. وسى ۋىىر جىلدا اىبلەزدىڭ تاۋىىق فەرماسى 240 مىڭ يۇان تازا كىرىسى تاۋىپ، ول دا قىستاقناعى اۋقاتتانۇدىڭ باستاماشسىىنا اينالدى.

سويسى سىير باغىمىشلىعى، جۇمىرتقالىق تاۋىق باغىمىشلىعى، سىرتقا شىعېپ جۇمىسى سىتەشۇ... قىستاقتا اىبلەز سىياقتى اۋقاتتانۇ باستاماشسى بولغاننان بەرى، قىستاق تۇرغىنەـ دارىنىڭ ”مەن كەدەيلىكتەن قۇتىلامىن“ دەگەن سەنىمەدرى ۋتىپتى دە بەكەمدەلە ۋتۇستى. قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اتىرەتى جاعايدىعا ساي ۋتۇزم ورنانىپ، قىستاق تۇرـ. عىندارىنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلۇداعى نىشىكى قوزعاۋشى كۇشىن قاۋلاتتى.

20۱9 ـ جىلى اقچىع قىستاعىنىڭ قىستاق كوللەكتىۋ كىرىسى ۋىىر مىللىيون ۱26 مىڭ 500 يۇان بولپ، جان باسىدىق تازا كىرىس 9884 يۇان بولدى. قىستاق پارتىيا ياجەيىكاسىنىڭ شۇجىي ابدۇسامەت ۋماتتۇرىسىن ايرىقىشا اسەرـ. لەنىپ بىلاى دەدى: ”قازىر قىستاقنىڭ بەت ـ بەيىنەسىىدە وزگەرمىس زور، كەدەي قىستاق قالپاعىن الپ تاستادى، مۇنىڭ بارلىغىىندا پارتىيانىڭ كەدەيلەردى دالەھە ـ ۋدال سۇيەمەلـ. دەۋ ساياساتىنا العىسى ايتامىز، قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اتىرەتىنىڭ دەن قويا كومەكتەسكەندەـ. گىنە العىسى ايتامىز“.

□ شىينخۇا اگەنتتىگىنىىڭ ەتىلىشى گو جۇن

”شىينجاڭ سىتەرى بۇكىلدەي جۇڭگوـ. نىڭ نىشىكى ۋسىى، امەرىكانىڭ شىينجاڭغا ساياـ. تىن ماسەلەدەن پايدالانىپ جۇڭگونىڭ نىشىكى سىتەرىنە كىلىگۇى ايتىلمىس ادامدىق ۇقىقتى قورعاۋمەن ەشقانداى قاتسىى جوق، ونىڭ شىن نىيەتى جۇڭگونىڭ دامۇىن تەجەۋى“.

نىگەريا ابۇجا داشۆەسىنىڭ خالىقارالىق قارىم ـ قاتىناس مامانى شەرىپ گالى جۇىقتا ابۇجادا شىينخۇا اگەنتتىگى ۋتىلىشىسىنىڭ ارناۋلى سۇقباتىن قابىلداغاندا وسىنى ۋىىلدىردى. امەرىكا جاقنىڭ ايتىلمىسى ”2020 ـ جىل ۇيغۇر ادامدىق ۇقىقتارى ساياسات زاڭ جوباءى سىنا“ قول قويىپ زاڭ ساناتىىدا قابىلداۋىىنا ەەىغزەس، گالى بىلاى دەدى: شىينجاڭغا ساياـ. تىن ماسەلە مۇلدە ادامدىق ۇقىق، ۇلت، ۋدىن ماسەلىسى ەمەس، قايتا زورلىقتى كۇش لاڭـ. كەسىتككە، بولشەكتەۋشىلىككە قارىسى تۇرۇ ماـ. سەلەسى. جۇڭگونىڭ جاپىلىلىق مەمەلكەت قۇاتى جاقىنىى جىلداردان بەرى ۇزدىكىسىز كۇشەيىپ، الەمدىك نىقىال كۇشى ۇزدىكىسىز جوعارىىلادى، امەرىكا الەمدەگى جەتەكشىلىك ورنىىنىڭ حاۋىپكە ۇشىراۋىىنان الاڭىداپ، شىينجاڭغا ساياتىىن ماسەلەدەن پايدالانىىپ جۇڭگونىڭ دامۇىن تەجەمەكشىى.

گالى بىلاى دەدى: امەرىكانىڭ سوغىى جىلداردا اۋغانىستان، ىراق سىياقتى ەلدەردە جۇرگىزگەن ادامدىق ۇقىققا سۇعاناقىتتىق كۇشەيىپ، الەمدىك نىقىال كۇشى ۇزدىكىسىز جوعارىىلادى، امەرىكا الەمدەگى جەتەكشىلىك ورنىىنىڭ حاۋىپكە ۇشىراۋىىنان الاڭىداپ، شىينجاڭغا ساياتىىن ماسەلەدەن پايدالانىىپ جۇڭگونىڭ دامۇىن تەجەمەكشىى.

گالى مىنالاردى ۋىىلدىردى: لاڭىكەسەـ. تىك، ۇشقارلىق — ادامزات قوعامىنىڭ ورتاق جاۋى، ۇشقارى يدەيانىڭ نىقىالىنا ۇشراغان قاۋىىمعا مەىغزەس، جۇڭگو ۋكىمەتى كاسپىتىك

^[1] شىينجاڭ كارىيى — 36

^[2] ماڭزىدى خابار — 36